

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/445/2014
Identifikačné číslo spisu:	1312214209
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Auxt
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1312214209.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, zastúpeného advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Gr? sslingova 4 Bratislava, proti odporcovi Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné nám. č. 13, Bratislava, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 19 C 154/2012, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31.7.2013, sp. zn. 14 Co 123/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Odporcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej krajský súd alebo odvolací súd) ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) uznesením zo dňa 31.7.2013 potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava III (ďalej len okresný súd) zo dňa 5.10.2012, č. k. 19 C 154/2012-8, ktorým súd prvého stupňa uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za námietku zaujatosti v sume 66,- eur, podľa položky 17a/ sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch).

Navrhovateľ podal návrh, ktorý bol doručený okresnému súdu dňa 27.9.2012 a ktorým sa voči odporcovi domáhal náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o zodpovednosti za škodu). Predmetnú ujmu mal navrhovateľovi spôsobiť nesprávnym úradným postupom okresný súd, preto sudcovia tohto súdu nemôžu danú vec prejednať a rozhodnúť a z toho dôvodu navrhovateľ žiadal, aby krajský súd rozhodol o prikázaní predmetnej veci inému súdu toho istého stupňa podľa § 12 ods. 1 O.s.p.

Okresný súd zistil, že obsahom návrhu v predmetnej veci je aj námietka zaujatosti sudcov okresného súdu, a preto predložil vec krajskému súdu (§ 16 ods. 1 O.s.p.), ako súdu nadriadenému s vyjadrením sudcov tohto súdu, na rozhodnutie o námietke zaujatosti.

Krajský súd uznesením zo dňa 26.10.2012, sp. zn. 5 NcC 228/2012 rozhodol, že sudkyňa okresného súdu JUDr. Tatiana Buchvaldová nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 19C 154/2012 vedenej na okresnom súde.

Okresný súd uznesením zo dňa 5.10.2012, č. k. 19 C 154/2012-8 uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 66,- eur za vznesenú námietku zaujatosti podľa položky č. 17a/ sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch.

Proti uzneseniu okresného súdu zo dňa 5.10.2012 podal navrhovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že nepodal námietku zaujatosti, ale návrh na prikázanie veci inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.) a ak by aj podal námietku zaujatosti, nebol by povinný zaplatiť súdny poplatok, lebo konanie je v danom prípade vecne oslobodené od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch, podľa ktorého je súdne konanie vo veciach náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom od poplatkov oslobodené. Rovnako sa to týka poplatkov za podané návrhy vo veci samej, znalecké dokazovanie, či návrhy na vylúčenie sudcov. Navrhovateľ tvrdil, že v zmysle uvedeného ustanovenia sa súdny poplatok v tomto konaní neplatí.

Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) uznesením zo dňa 31.7.2013, sp. zn. 14 Co 123/2013 odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil s odôvodnením, že sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že z hľadiska obsahového v predmetnej veci navrhovateľ podal aj námietku zaujatosti vznesenú proti sudcom okresného súdu a preto správne postupoval súd prvého stupňa, keď navrhovateľovi vyrubil súdny poplatok za námietku zaujatosti. Nestotožnil sa s tvrdením odvolateľa, že na danú vec sa vzťahuje oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona o súdnych poplatkoch a poukázal na názor, ktorý vyslovil Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 30. marca 2011 sp. zn. II. ÚS 124/2011, podľa ktorého vecné oslobodenie občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sa nevzťahuje aj na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti podľa položky č. 17a/ sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o súdnych poplatkoch. Od povinnosti zaplatiť súdny poplatok možno oslobodiť účastníka iba postupom podľa § 138 O.s.p. Vecné oslobodenie účastníka občianskeho súdneho konania od súdneho poplatku podľa § 4 zákona o súdnych poplatkoch sa vzťahuje iba na súdny poplatok za návrh (§ 4 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch), za odvolanie, dovolanie, návrh na obnovu konania, výkon rozhodnutia a exekúciu (§ 4 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch).

Proti uzneseniu krajského súdu zo dňa 31.7.2013 podal navrhovateľ dovolanie, v ktorom žiadal zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a aj rozhodnutie súdu prvého stupňa vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodňoval § 241 ods. 2 písm. a/ v spojení s § 237 písm. e/ O.s.p. tým, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, keďže navrhovateľ nepodal námietku zaujatosti a v podanom odvolaní výslovne uviedol, že jeho podanie nepredstavuje námietku zaujatosti podľa § 15a O.s.p., ďalej, že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom § 237 písm. f/ O.s.p. a že rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený, podľa ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p. Za nepodanie návrhu na začatie konania považoval nepodanie námietky zaujatosti, pretože to nebolo obsahom jeho vôle. Tvrdil, že bez vykonania poplatkového úkonu nemôže existovať poplatková povinnosť. Ďalej dovolateľ namietal, že odvolací súd založil právnu podstatu napadnutého uznesenia na nesprávnom posúdení návrhu ako námietky zaujatosti podľa § 15a O.s.p., pričom za tento návrh okresný súd vyrubil súdny poplatok podľa položky 17a sadzobníka súdnych poplatkov. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej najvyšší súd alebo dovolací súd) v danej otázke a z ustálenosti rozhodovacej praxe vyvodzuje prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá je zároveň zásahom do princípu právnej istoty.

Judikatura najvyššieho súdu sa ustálila v tom, že vydanie prekvapivého rozhodnutia je potrebné kvalifikovať ako procesný postup, ktorým súd odníma účastníkovi konania možnosť konať pred súdom. Za danej situácie nemohol racionálne predpokladať, že odvolací súd bude postupovať v rozpore s príslušnými ustanoveniami O.s.p. a Zákona o súdnych poplatkoch, ako aj v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu a že o odvolaní v danej veci rozhodne iným spôsobom, ako zrušením napadnutého rozhodnutia bez náhrady. Navrhovateľ preto tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu je prekvapivé, a z toho dôvodu mu bola odňatá možnosť ako účastníkovi konať pred súdom, z ktorého dôvodu namietal vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a tiež z dôvodu, že uznesenie odvolacieho súdu nie je dostatočne odôvodnené, absentuje v ňom náležité odôvodnenie zaujatého právneho názoru, prečo súd rozhodol o merite odvolania odlišne od ustáleného právneho názoru najvyššieho súdu. Rozhodovanie vylúčeným sudcom v konaní pred súdom prvého stupňa vyvodzoval z toho, že išlo o sudcu súdu, ktorého nezákonným postupom mu mala byť spôsobená uplatnená ujma. Vyčítal odvolaciemu súdu aj nesprávnosť jeho záveru, podľa ktorého sa vecné oslobodenie konania od súdnych poplatkov nevzťahuje na súdny poplatok za vznesenú námietku zaujatosti. Zároveň navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodu, že mu hrozí značný zásah do základných práv, najmä práva vlastníť majetok a práva majetok pokojne užívať a to nelegálnym znížením jeho majetku, pri vymáhaní bezpredmetnej a neopodstatnenej justičnej pohľadávky.

Odporca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 Os.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému zákon pripúšťa dovolanie.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podmienky prípustnosti dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 239 Občianskeho súdneho poriadku.

Dovolací súd zistil, že prípustnosť dovolania podľa § 239 O.s.p. v predmetnej veci neprichádza do úvahy. Nejde o zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu, ani o uznesenie, ktorým by odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska, a ani o potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Rovnako nejde ani o uznesenie odvolacieho súdu, potvrdzujúce uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Prípustnosť dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. netvrdil a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

V dovolaní navrhovateľ výslovne namietal existenciu vady uvedenej v § 237 písm. e/ O.s.p., t. j. že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, ďalej v § 237 písm. f/ O.s.p. že sa mu ako účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom a ďalej existenciu vady uvedenej v § 237 písm. g/ O.s.p., t. j. že rozhodoval vylúčený sudca a súd bol nesprávne obsadený.

Dovolacia námietka o vade konania spočívajúcej v nedostatku návrhu na začatie konania, bola zjavne nedôvodná a nenáležitá. Z odôvodnenia tejto vady je zrejmé, že dovolateľ v skutočnosti namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 41 ods. 2 O.s.p. v otázke správneho posúdenia obsahu podaného návrhu a tvrdil, že obsahom návrhu nebola aj námietka zaujatosti. Namietal preto nesprávne právne posúdenie veci v tejto otázke, ktorým by sa však dovolací súd mohol zaoberať, len ak by dovolanie bolo prípustné.

V súvislosti s vadou konania vyplývajúcou z § 237 písm. e/ O.s.p. dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že toto ustanovenie musí byť interpretované v súvislosti s ustanovením § 79 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sa konanie zásadne začína na návrh. V konaní o dvojstranných právnych vzťahoch medzi žalobcom a žalovaným (t. j. v spornom konaní) sa návrh označuje ako „žaloba“. Bez návrhu môže súd začať konanie iba v prípadoch, v ktorých to ustanovuje zákon. Nedostatok návrhu na začatie konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Pokiaľ súd zistí tento nedostatok v priebehu konania, konanie zastaví. Ak konanie prebehlo napriek nedostatku návrhu na jeho začatie, hoci ten bol potrebný, zakladá táto skutočnosť zmätočnosť celého konania a dovolací dôvod podľa § 237 písm. e/ O.s.p. Od návrhu (žaloby) ako podmienky konania treba odlišovať vznesenie námietky zaujatosti účastníkom konania. Vznesenie takejto námietky nie je podmienkou konania, ale procesným právom účastníka konania. So vznesením námietky zaujatosti zákon priamo ani nepriamo nespája účinok začatia konania. Prípadné nesprávne posúdenie prejavu vôle účastníka konania v tom smere, či chcel alebo nechcel vzniesť námietku zaujatosti, sa nijako nedotýka vady vyplývajúcej z uvedeného ustanovenia, ktorého účelom je možnosť odstrániť v dovolacom konaní zmätočnosť konania, v ktorom sa rozhodlo o právach a povinnostiach účastníkov bez toho, aby konanie vôbec začalo.

K rovnakej námietke žalobkyne sa už najvyšší súd vyjadril vo viacerých iných skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých ten istý navrhovateľ proti tomu istému odporcovi vystupoval v procesnom postavení dovolateľa. Ako príklad uvádza najvyšší súd rozhodnutia z 11. marca 2013, sp. zn. 3 Cdo 90/2013, ďalej zo 14. marca 2013, sp. zn. 3 Cdo 31/2013, ako aj zo 4. apríla 2013, sp. zn. 3 Cdo 136/2013, v ktorých už bolo konštatované, že:

a) o prípad neexistencie návrhu na začatie konania ide len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína konanie (viď rozhodnutia najvyššieho súdu z 23. júna 2005, sp. zn. 3 Cdo 56/2005 a z 19. októbra 2006, sp. zn. 3 Cdo 186/2006), keďže ale navrhovateľ podal návrh (ktorým začalo konanie vo veci), je neopodstatnená jeho námietka o existencii vady v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. b) v občianskom súdnom konaní, ktoré začalo podaním žaloby (§ 79 veta prvá O.s.p.), súd spravidla rozhoduje o viacerých parciálnych otázkach významných pre konanie, nerozhoduje o nich ale v nejakom samostatnom konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom, preto aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom (pokiaľ bola podaná) alebo o povinnosti účastníka zaplatiť súdny poplatok, rozhoduje ako súd v konaní, ktoré začalo podaním návrhu na začatie konania v predmetnej veci.

Najvyšší súd sa s vyššie uvedenými závermi stotožňuje aj v danom prípade a konštatuje, že v preskúmvanej veci nedošlo k vade konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.

K ďalšej namietanej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. dovolací súd uvádza, že v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvého stupňa. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvého stupňa (uznesenie najvyššieho súdu zo 17. septembra 2009, sp. zn. 3 Cdo 102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa „nečakane“ založené

nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvého stupňa, pričom účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (uznesenie najvyššieho súdu zo 14. júla 2011, sp. zn. 5 Cdo 46/2011). V danom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvého stupňa nie je prekvapivé a ani nečakané a sudy oboch stupňov založili svoje rozhodnutia na rovnakých skutkových a právnych záveroch. Navrhovateľ musel vzhľadom na priebeh a výsledky prvostupňového konania predvídať, čo bude odvolací súd v odvolacom konaní posudzovať a preskúmať s prihliadnutím na rozsah a dôvody podaného odvolania.

Pokiaľ navrhovateľ namietal ďalšiu vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., že k jeho odňatiu možnosti pred súdom konať došlo tým, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, dovolací súd uvádza, že v danej veci odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti odôvodnenia súdneho rozhodnutia ustanovené v § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p., preto táto námietka dovolateľa opodstatnená nie je.

Dôvodnou nebola ani námietka dovolateľa, že v konaní pred súdom prvého stupňa uznesenie o poplatkovej povinnosti vydal a rozhodoval vylúčený sudca (§ 237 písm. g/ O.s.p.). I keď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti, nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelennej veci len celkom výnimočne a len zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. Samotný subjektívny názor účastníka konania, že v osobe určitého sudcu sú dané okolnosti vylučujúce ho z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá ešte bez ďalšieho dôvod pre legitímne obavy z jeho nestranného a nezaujatého rozhodovania.

Najvyšší súd už v iných veciach vyslovil názor, že dôvod na vylúčenie sudcu nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejsť a rozhodnúť vec, v ktorej odporcom je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (viď napríklad uznesenie Najvyššieho súdu z 31. mája 2010, sp. zn. 3 Nc 14/2010). Nadväzujúc na tento názor dovolací súd pre účely preskúmvanej veci konštatuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie je bez ďalšieho ani to, že vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia navrhovateľa) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť odporkyne za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu. Neopodstatnená je preto aj námietka dovolateľa podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie navrhovateľa podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako procesne neprípustné odmietol, vzhľadom na to, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania tvrdených navrhovateľom v podanom dovolaní proti právoplatnému uzneseniu krajského súdu ako súdu odvolacieho (§ 237 písm. e/,f/,g/ O.s.p.) a neboli zistené ani iné vady uvedené v ustanovení § 237 O.s.p. a prípustnosť podaného dovolania nevyplyva z ustanovenia § 239 O.s.p. Dovolací súd dovolanie odmietol bez toho, aby sa mohol zaoberať správnosťou právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

Najvyšší súd nezistil splnenie predpokladov na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 243 O.s.p. a v súlade s ustálenou praxou odvolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., tak, že úspešnému odporcovi náhradu trov konania nepriznal, i keď mal právo na ich náhradu voči navrhovateľovi, pretože odporcovi v súvislosti s dovolacím konaním žiadne trovy nevznikli a tiež nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný